

HANDWERK

Jeff Keustermans

UIT ZWITSERLAND

Ik ontmoet kunstenaar-architect Heinz Julen in het voorjaar van 2007 in zijn bureau, waarvan een van de muren ontbreekt. Ik kijk recht op de ruwe rotswand waar het gebouw tegen geschurkt staat. De nu 52-jarige Zwitser verwierf in 2000 grote bekendheid met zijn spraakmakende project 'Into the hotel' – een hotel waarvan hij zowel het gebouw ontwierp als het volledige interieur, met inbegrip van alle meubels en kunstwerken. Het was zeven weken 'the place to be' voor al wat hip en bekend was in de wereld. Daarna werd het gesloten en vervolgens, met uitzondering van het betonnen geraamte, gesloopt. "Een geschil met de bouwheer... Elk probleem is een verrijking, ik put uit alles nieuwe dingen," zegt de ontwerper eerder flegmatiek. Ten tijde van het interview is hij volop bezig aan een nieuw hotel: Matterhorn Focus... sinds 2012 mijn favoriete hotel in Zermatt.

Heinz Julen heeft zijn kantoren in een oud grotendeels uit hout opgetrokken gebouw op een steenworp van het kerkje van Zermatt, het mondaine Zwitserse stadje aan de voet van de Matterhorn. Zijn familie is een van de weinige families die al in Zermatt woonden in de tijd dat er van toerisme nog geen sprake was. En dat is lang geleden, want de Matterhorn werd de eerste keer beklommen in 1865 en sinds 1891 rijdt er een trein tot aan het autovrije skioord op 1600 meter.

"Ontwerpen doe ik niet hier," zegt Heinz. "Ik verkies mijn studio in Findeln, een hoger gelegen gehucht waar ik rustig mijn ding kan doen. Ik maakte er ook lange tijd mijn creaties, maar dat was niet vol te houden. Alles aanvoeren tot 2.100 meter met elektrische wagentjes is niet evident. Je zal straks zien dat mijn huidig atelier veel praktischer ligt."

Achter elke creatie van Heinz Julen zit een verhaal. Het begon toen Heinz zestien was en voelde dat skileraar zijn niet zijn echte roeping was. Ook de kunstacademie niet. Een van zijn eerste ontwerpen was een luchter die lijkt op een kristallen kroonluchter maar gemaakt is

van gerecupereerde onderdelen van wastafels, wijnglazen en kettingen. Bijna dertig jaar later hangen afstammelingen van de oorspronkelijke luchter in hotels, kantoren en woningen. "Ik werk graag met materialen en in ruimtes die vroeger een andere functie hadden," licht Heinz Julen toe.

De houten kist waarin de lichter werd verscheept, beviel een klant dermate dat die de kist ging gebruiken als tafeltje. “Dat bracht me op het idee om een stoel te maken die bij de tafel paste,” zegt de ontwerper. “Het werd de ‘cube chair’, een stoel die tegelijkertijd verzendkist was. Oorspronkelijk was de cube chair in blank notenhout en staal, maar intussen maken we hem ook in andere kleuren.” Heinz toont twee recente versies van de cube chair in zacht groen en zacht lila. Ze zitten nog altijd even zacht als enkele jaren geleden. Toen ontdekte ik deze *eye catcher* in Saas Fee, aan de receptie van het wellness center in vijfsterrenhotel FerienArt. Sindsdien was ik er naar op zoek.

Mijn zoektocht eindigde vorig jaar in de shop van Heinz Julen. Deze keer krijg ik er tekst en uitleg van de kunstenaar zelf. “Kijk, ik ontwierp ook andere stoelen,” wijst Heinz Julen. “Toen de Zwitserse kampioen en meervoudig olympisch goudwinnaar Pirmin Zirbruggen zijn ski’s aan de haak hing, begon hij een hotel in Saas Fee. Ik creëerde voor zijn hotel een stoel met ronde rugleuning uit leder en metaal: de ‘Pirmin’-stoel.”

Frida Lyngstad van ABBA, die vaak in Zermatt verblijft en al jaren een goede vriendin van Heinz Julen is, vond de Pirmin-stoel te groot voor haar woning. “De ‘Frida’-stoel, een rankere stoel met houten rugleuning en stalen voorpoten past beter bij haar,” vindt Heinz. De ontwerpen ‘op verzoek’ sloegen ook aan bij het grote publiek. Toch blijven Julen-creaties een curiosum, want ze worden niet verdeeld buiten de eigen shop en website.

Julens creaties zijn wel excentriek, maar tegelijk ongecompliceerd en sfeervol. “De sloop van ‘Into the hotel’ heeft mijn naam eerder gemaakt dan gekraakt, denk ik,” vertelt Julen me. Het duurde dan ook niet lang voor hij weer een volledig hotel mocht ontwerpen. Het luxehotel Matterhorn Focus opent in juni 2008 aan de zuidrand van Zermatt. “Veel glas, metaal en hout. Ik houd evenveel van kleine creaties zoals stoelen en luchters als van totaalprojecten,” gaat Heinz Julen verder. Vorig jaar deed hij mee aan de wedstrijd om ideeën aan te leveren voor een hotel op de 3883 meter hoge Klein Matterhorn. Zijn project om op de top een 117 meter hoog hotel met een view platform op 4000 meter te bouwen werd bekroond. Het idee heeft voor- en tegenstanders. “Het wordt een plaats voor nieuwe ideeën en spirituele ervaringen,” zegt Heinz.

Intussen breekt Heinz Julen verder door. In eigen land, waar hij in Zürich het interieur verzorgde van de bekende restaurant Rüsterei aan de Kalandplatz. Maar ook daarbuiten. Naast talrijke tentoonstellingen in München, Malmö en Straatsburg, tekende de kunstenaar-architect in Nederland voor het interieur van het Regardz Meeting Center in Amsterdam. De rode draad blijft ook daar dat hij de oude ruimte respecteert, en alle mogelijke elementen combineert: oude balken, glas, ruwe of industriële materialen. In Canada aanvaardde hij de uitnodiging van Daniel Gauthier, medestichter van Cirque du Soleil, om artistiek adviseur te worden bij de ontwikkeling van het ski-oord Le Massif in Quebec.

Ik kruip op de laadbak van het elektrische wagentje waarmee Heinz ons meeneemt naar zijn atelier, mijn reisgezellin mag voorin. Onderweg stopt hij bij een bouwwerf. “Dat lijkt wel een boot,” zeg ik. “Ja, het wordt een

bar met sun deck,” beaamt Julen. “De ‘snowboat’, voor ochtendkoffie en après-ski.” In het centrum van Zermatt heeft Heinz, al een opvallende horecazaak, de Vernissage, een kunstgalerij, restaurant, bar en cinema tezelfdertijd.

We komen aan in een bijzonder gebouw aan de noordrand van Zermatt, waar Julens atelier is. “Toen het treinstation voor de trein naar Gornergrat (op 3.100 meter) werd vernieuwd, wilde ik het oude stationsgebouw uit de periode 1900 hergebruiken.” vertelt Julen. “Daarom kocht ik het op, liet het stalen geraamte in acht stukken zagen en per helikopter naar hier brengen.”

In de ene helft van het atelier werkt Julen met metaal, in de andere helft met hout. Een medewerker vraagt zijn aandacht voor een uitvoeringsdetail. Heinz knikt bevestigend. “Uitsluitend handwerk en we maken alles zelf.

Soms moet ik mijn ontwerpen aanpassen aan onze beperkingen. Zo kunnen we geen metaal plooiën... Vaak is het *trial and error*, maar er komt altijd iets nieuw uit.” Naast de bedden voor hotel Matterhorn Focus zie ik in een hoek een cube chair staan, volledig in het zwart, met wieltjes eronder, als een *flight case* van een muziekgroep.

Handwerk uit Zwitserland. Niet goedkoop, maar wel origineel, degelijk, tijdloos en exclusief. Ik besluit mee te werken aan de verdere internationale doorbraak van Heinz: “Doe hem maar dicht en stuur hem op naar België, je hoeft hem niet in te pakken!”

Meer:

www.matterhornfocus.ch

www.snowboat.ch

www.viewhouse.ch

www.ruesterei.ch

www.zermatt.ch